

Психолого-акмеологічні технології професійного становлення майбутнього вчителя технологій

Хренова В.В. (Хмельницький національний університет,
м. Хмельницький, Україна)

Динамізм сучасних перетворень в суспільстві викликає до життя потребу у кадрах, які готові до успішної професійної діяльності, конкурентноспроможні на ринку праці, прагнуть до постійного оновлення професійних знань, уміють проектувати свій професійний та особистісний ріст.

Управління якістю освіти у рамках її сучасної парадигми, в якій особистість майбутнього фахівця є основною соціальною цінністю, можлива за умов наявності об'єктивної інформації про те, як здійснюється траєкторія особистісно-професійного становлення майбутнього вчителя в педагогічному вузі, а також при вивченні процесу його підготовки та якісних змін, що відбуваються в ньому як у споживачі даної системи.

В психології та педагогіці широко використовують термін «професійне становлення» (Батракова І.С., Вершловський С.Г., Полуйкова С.Ю., Проданов І.І. та ін.). Аналіз наукової літератури показує, що професійне становлення може бути представлено двома способами: за схемою процесу (як тимчасова послідовність ступенів, періодів, стадій), та за структурою діяльності (як сукупність способів та засобів, де їх наступність має не часову, а цільову детермінацію). У нашому дослідженні професійне становлення особистості, а саме майбутнього вчителя технологій, розглядається у психолого-акмеологічному контексті.

Психолого-акмеологічний підхід до процесу підготовки дозволяє компенсувати процесуальну обмеженість технологічного підходу та зробити основний акцент на становлення і розвиток особистісних характеристик

суб'єкта професійної діяльності. Такий підхід дозволяє розглядати професійно важливі особистісні якості не лише як основні параметри професійної діяльності, а й підійти до них як до системоутворюючих характеристик, що визначають як ступінь розвиненості окремих груп процесуальних умінь та зв'язок між ними, так і потенційні можливості майбутнього фахівця [1].

На початку наукової роботи було проведено теоретичний аналіз наукових підходів до дослідження проблем розвитку професіоналізму особистості вчителя. Підставою для виокремлення такої категорії стало визначення професіоналізму, запропоноване Н.В. Кузьміною.

Професіоналізм особистості – це якісна характеристика суб'єкта праці, що відбиває високий рівень розвитку професійно важливих й індивідуально-ділових якостей, акмеологічних інваріантів професіоналізму, високий рівень креативності, адекватний рівень домагань, мотиваційну сферу та ціннісні орієнтації, спрямовані на прогресивний розвиток [2].

Для розв'язання практичних задач управління якістю освіти в контексті психолого-акмеологічного підходу, необхідно виявити відповідні методи та способи. Концептуально ці методи і способи називають психолого-акмеологічними технологіями. Такі технології спрямовані на розкриття внутрішнього потенціалу особистості, розвиток властивостей та якостей, що сприяють досягненню високого рівня особистісно-професійного розвитку та професіоналізму. Їх сутність – психолого-акмеологічний вплив, вони індивідуально спрямовані та використовуються для особистісно-професійного розвитку конкретної особистості.

Важливим етапом розроблювання психолого-акмеологічної технології особистісного та професійного росту майбутнього вчителя технологій є розробка авторська система його професійної діяльності, що передбачає виконання наступних етапів:

- діагностика особистісних якостей, станів і ресурсів, життєвих позицій суб'єкта освітнього процесу (студента);
- укладання його психологічної характеристики;

- ознайомлення з методами аналізу професійної діяльності вчителя технологій (професійно-кваліфікаційна характеристика, схема «Дія – Результат»);
- створення образів «Я-реальний» – «Я-ідеальний»;
- укладання акмеограми вчителя технологій;
- розробка траєкторії майбутнього професійного й особистісного розвитку [2].

На підставі даних, отриманих в процесі розробки вказаної вище системи, складається повна картина особистісних особливостей студента (майбутнього вчителя технологій), їх проекції на його професійні компетенції, стає можливим розробка особистісно орієнтованої психолого-акмеологічної технології.

Розробка такої системи дає можливість «програмувати» сходження майбутнього фахівця-педагога до професійної вершини шляхом саморозвитку (самовдосконалення, самоосвіти), враховуючи при цьому всі можливі (об'єктивні та суб'єктивні) перешкоди. Психолого-акмеологічні технології «скеровують» сходження. Таке «програмування», на нашу думку, дає змогу не лише планомірно наблизитись до бажаного результату, а й уникати або долати з мінімальними «втратами» психологічного характеру перешкоди, що виникають на шляху.

Література:

1. Банщикова Т.Н. Профессионально-личностное становление будущего инженера как психолого-акмеологическая проблема // Вестник СевКавГТУ. Серия «Гуманитарные науки», 2004. – № 2.
2. Деркач А.А., Кузьмина Н.В. Акмеология: пути достижения вершин профессионализма. – М., 1993. – 352 с.
3. Гладкова В.М., Пожарський С.Д. Основи акмеології: Підручник. – Львів: Новий Світ – 2000, 2007. – 320 с.